

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Σύμπλοκες Ενώσεις
και η καθοριστική σημασία τους στη
γεωργία και τη ζωή.

Διδάσκων : ΔΑΦΝΟΜΗΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

Διάλεξη 9η

Κεφ. 9 Λυδάκης
Κεφ 17 -Ebbing

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΤΑ
ΣΥΜΠΛΟΚΑ ΑΛΑΤΑ

● ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

● ΧΗΛΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΔΕΣΜΟΙ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

● ΣΘΕΝΟΣ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ -
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

● ΤΟ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ
ΤΩΝ ΧΗΛΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

● ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΧΗΛΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

● ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΧΗΛΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

● ΠΩΣ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΟΙ
ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΤΑ ΣΥΜΠΛΟΚΑ ΙΟΝΤΑ

● ΧΗΜΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ
ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΣΤΑ ΥΔΑΤΙΚΑ
ΔΙΑΛΥΜΑΤΑ

● ΟΙ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ
'ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ' &
'ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ'

● ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ
ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ
ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

● ΧΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΕΣ
ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

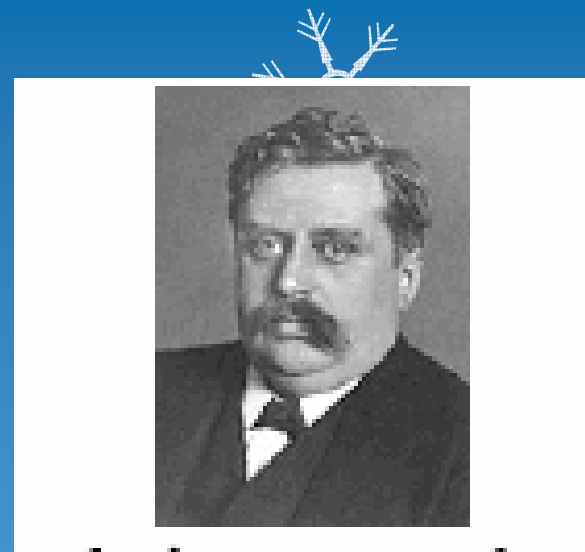
● ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ
ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ

● ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΤΙΜΕΣ pH ΓΙΑ
ΣΥΜΠΛΟΚΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΙΟΝΤΩΝ

The Nobel Prize in Chemistry 1913

Alfred Werner (University of Zurich, Switzerland)

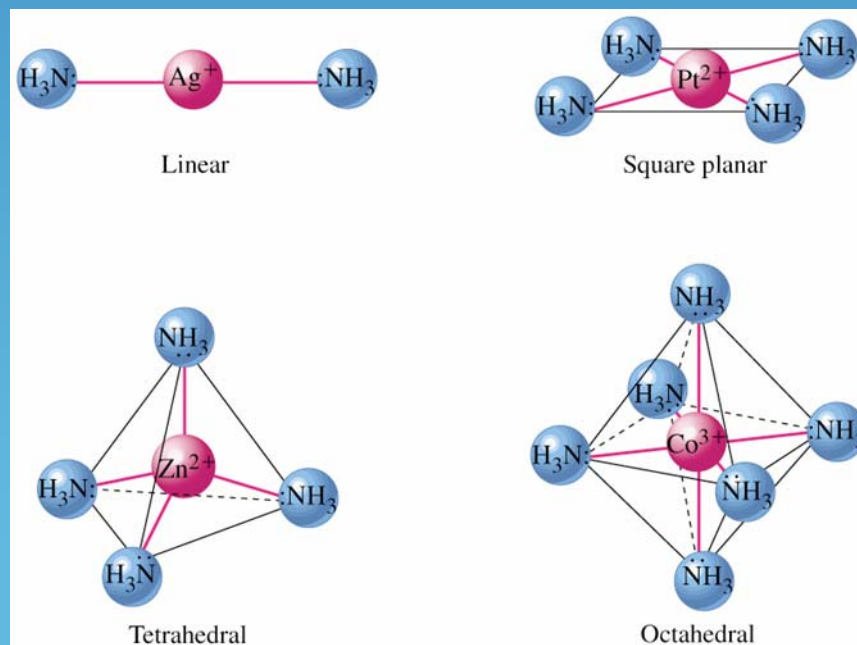
"in recognition of his work on the linkage of atoms in molecules by which he has thrown new light on earlier investigations and opened up new fields of research especially in inorganic chemistry"

Ενώσεις συναρμογής ή σύμπλοκα Μπορεί να θεωρηθεί κάθε σταθερή ομάδα μορίων ή ιόντων, που σχηματίζεται όταν ένα μεταλλικό ιόν συνδέεται απευθείας με ορισμένο αριθμό ιόντων ή ουδέτερων μορίων. **(υποκαταστάτες)**

. Τα σύμπλοκα ιόντα μπορεί είναι φορτισμένα π.χ. $[\text{Ag}(\text{NH}_3)_2]^+$

Σφαίρα συναρμογής : το μέρος του χώρου που περιέχει το μέταλλο και τους υποκαταστάτες

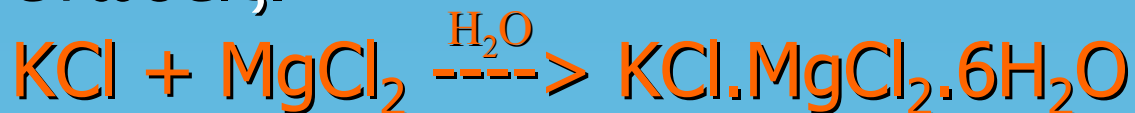
ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΣΥΜΠΛΟΚΑ ΑΛΑΤΑ

Είναι δυνατό δύο ή περισσότερες ενώσεις με ιδιαίτερες ή κάθε μια χημικές ιδιότητες να αντιδράσουν και να δώσουν σύμπλοκη ένωση, με ιδιότητες εντελώς διαφορετικές από αυτές των αρχικών ουσιών.

Π.χ.

Αφορά την τάση ορισμένων χημικών ενώσεων να αντιδρούν μεταξύ τους για να δώσουν πολυπλοκότερες ενώσεις.

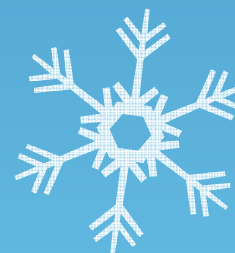
Υποκαταστάτης-ligand :

♦ μπορεί να είναι ιόν ή μόριο ή άτομο που ενώνεται με το κεντρικό μέταλλο

♦ Ο αριθμός Υποκαταστατών = Αυστηρά καθορισμένος και εξαρτάται από τη φύση των Μετάλλου και από τη φύση των υποκαταστατών

♦ Ο αριθμός Υποκαταστατών που βρίσκεται σε συναρμογή με το κεντρικό μεταλλικό ιόν =

♦ Αριθμός Συναρμογής ή Αριθμός Μοριακής Σύνταξης (**Coordination Number**).

ΠΩΣ ΚΑΤΑΝΟΟΥΜΕ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΑΛΑΤΩΝ

π.χ. στην αντίδραση

Στην ανάλυση των προϊόντων ανιχνεύουμε 1 K^+ , 3 Cl^- , 1 Mg^{2+}

Ενώ στην

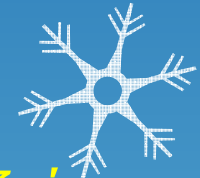
Ανιχνεύουμε K^+ αλλά όχι Fe^{2+} ούτε CN^- . Αντί αυτών εμφανίζεται 1 νέο πιο σύνθετο ιόν με διαφορετική συμπεριφορά και δικό του σθένος αλλά και με άλλες διαφορετικές φυσικοχημικές ιδιότητες π.χ. ωσμωτική π, ηλεκτρική αγωγιμότητα κ.ά. Δηλαδή έχουμε σχηματισμό ενός συνθετότερου ιόντος .

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

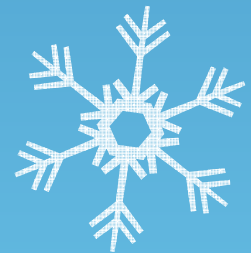
Οι υποκαταστάτες ανάλογα με τον αριθμό των ζευγών e^- που αποδίδουν στο Μετάλλο ονομάζονται

Μονοδοντικοί (Unidentate) Υποκαταστάτες = αποδίδουν ένα ζεύγος e^-

Διδοντικοί (Bidentate) Υποκαταστάτες = αποδίδουν 2 ζεύγη e^-

Πολυδοντικοί (Multidentate) Υποκαταστάτες = αποδίδουν > από 2 ζεύγη e^-

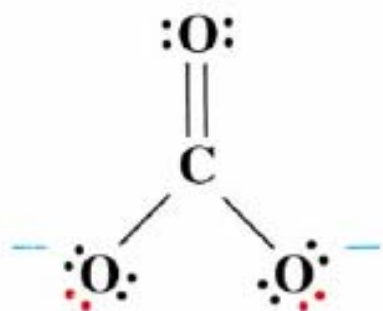

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΩΝ

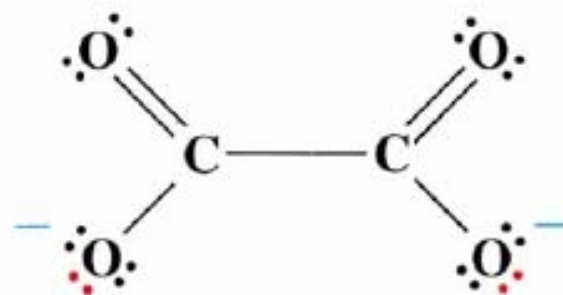
TABLE 19-1		Common Monodentate Ligands and Their Names	
Ligand	Formula	Name	
Fluoride ion	:F^-	Fluoro	
Chloride ion	:Cl^-	Chloro	
Nitrite ion	:NO_2^-	Nitro	
	:ONO^-	Nitrito	
Carbonate ion	:OCO_2^{2-}	Carbonato	
Cyanide ion	:CN^-	Cyano	
Thiocyanate ion	:SCN^-	Thiocyanato	
	:NCS^-	Isothiocyanato	
Hydride ion	:H^-	Hydrido	
Oxide ion	:O^{2-}	Oxido	
Hydroxide ion	:OH^-	Hydroxo	
Water	:OH_2	Aqua	
Ammonia	:NH_3	Ammine	
Carbon monoxide	:CO	Carbonyl	
Nitrogen monoxide	:NO	Nitrosyl	

The ligating atom is indicated by a pair of red dots representing a lone pair of electrons. In the CO_3^{2-} ligand, either one or two of the oxygen atoms can donate a lone pair to the metal.

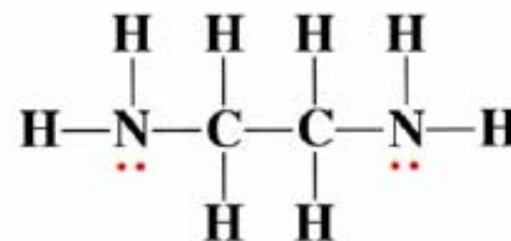
Lewis Structures for Some Multidentate Ligands

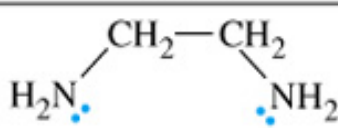
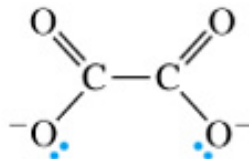
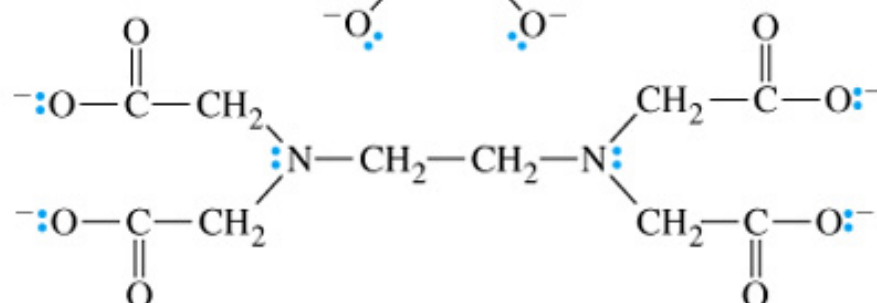
Carbonate ion,
 CO_3^{2-}

Oxalate ion,
 $\text{C}_2\text{O}_4^{2-}$

Ethylenediamine,
 $\text{NH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{NH}_2$

Abbreviation	Name	Formula
en	Ethylenediamine	
ox ²⁻	Oxalato	
EDTA ⁴⁻	Ethylenediaminetetraacetato	

ΠΩΣ ΘΕΩΡΟΥΜΕ ΤΙΣ ΣΥΜΠΛΟΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ LEWIS ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ ΟΙ ΔΕΣΜΟΙ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

Τα ιόντα των μετάλλων με βάση τη θεωρία του Lewis συμπεριφέρονται ως οξέα $Me \rightleftharpoons Me^{+\delta} + \delta e^{-}$

Δηλαδή τα $Me^{+\delta} \rightarrow$ λήπτες e^{-} $===>$

Αυτό του δίνει τη δυνατότητα για τη ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ με άλλα μόρια/ιόντα που μπορούν να δώσουν

1 ή περισσότερα ζεύγη e^{-} .

(ΣΥΝΗΘΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΑΠΤΩΣΗΣ ή ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, βλ. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ)

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ή ΜΕΤΑΠΤΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα **38** στοιχεία από τις ομάδες 3 έως και τη 12 του Π.Π., ονομάζονται "μεταβατικά ή μεταπτώτικα στοιχεία" ("transition metals"). Όπως όλα τα μέταλλα έτσι και τα μεταβατικά στοιχεία αυτά είναι ελατά και όλκιμα όπως και καλοί αγωγοί του ηλεκτρισμού και της θερμότητας. **Το ενδιαφέρον για τα μεταβατικά στοιχεία είναι ότι εμφανίζουν διάφορους αριθμούς οξείδωσης**

2

III_B

IV_B

 V_B

V
 I_B

I_B

VIII

 I_B

II_B

III_A

IV_A

VI V

18

44.9559	47.88	50.9415	51.9961	54.9381	55.847	58.9332	58.69	63.546	65.39
Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
88.9059	91.224	92.9064	95.94	98.9063	101.07	102.9055	106.42	107.8682	112.411
Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48
138.9055	178.49	180.9476	183.85	186.207	190.2	192.22	195.08	196.9665	200.59
La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg
57	72	73	74	75	76	77	78	79	80
227.0277	261.1087	262.1138	263.1182	262.1229					
Ac	Rf/Ku	Ha	Sg	Ns	Hs	Mt			
89	104	105	106	107	108	109	110	111	

13 10.811 B 5	14 12.011 C 6	15 14.0067 N 7	16 15.9994 O 8	17 18.9984 F 9	18 20.1797 Ne 10
26.9815 Al 13	28.0855 Si 14	30.9738 P 15	32.066 S 16	35.4527 Cl 17	39.948 Ar 18
69.723 Ga 31	72.61 Ge 32	74.9216 As 33	78.96 Se 34	79.904 Br 35	83.80 Kr 36
114.82 In 49	118.710 Sn 50	121.75 Sb 51	127.60 Te 52	126.9045 I 53	131.29 Xe 54
204.3833 Tl 81	207.2 Pb 82	208.9804 Bi 83	208.9804 Po 84	209.9871 At 85	222.0176 Rn 86

Ακτινίδες

a	140.115	140.9077	144.24	146.9151	150.36	151.965	157.25	158.9253	162.50	164.9303	167.26	168.9342	173.04	174.967
n=6	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
b	232.0381	231.0359	238.0289	237.0482	244.0642	243.0614	247.0703	247.0703	251.0786	252.0829	257.0951	258.0986	259.1009	260.105
n=7	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr
	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΗΜ. ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Ατομικά βάρη βασισμένα στη μάζα του κυριότερου ισότοπου του άνθρακα, $^{12}\text{C}=12$

$\text{CO}, \text{CN}^-, \text{NH}_3, \text{NO}_2^-$
 $\text{N}_2\text{O}, \text{H}_2\text{O}, \text{OH}^-$
 $\text{PX}_3 (\text{X} = \text{F}, \text{Cl}, \text{Br})$
 $\text{SCN}^-, \text{AsCl}_3$
 κ.α.

ΜΟΝΑ. ΤΟΝΣ.

IA	II A	Μέταλλα										Αμέταλλα										VIII A
1 H 1,0080												LIGANDS. ↓										2 He 4,003
3 Li 6,939	4 Be 9,012											III A	IV A	V A	VI A	VII A	10 Ne 20,183					
11 Na 22,990	12 Mg 24,31	III B	IV B	V B	VI B	VII B	VII B					I B	II B	13 Al 26,98	14 Si 28,09	15 P 30,974	16 S 32,064	17 Cl 35,453	18 Ar 39,948			
19 K 39,102	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,90	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,71	29 Cu 63,54	30 Zn 65,37	31 Ga 69,72	32 Ge 72,59	33 As 74,92	34 Se 78,96	35 Br 79,909	36 Kr 83,80					
37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,94	43 Tc (99)	44 Ru 101,1	45 Rh 102,90	46 Pd 106,4	47 Ag 107,870	48 Cd 112,40	49 In 114,82	50 Sn 118,69	51 Sb 121,75	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,30					
55 Cs 132,91	56 Ba 137,34	57 έως 71	72 Hf 178,49	73 Ta 180,95	74 W 183,85	75 Re 186,2	76 Os 190,2	77 Ir 192,2	78 Pt 195,09	79 Au 197,0	80 Hg 200,59	81 Tl 204,37	82 Pb 207,19	83 Bi 208,98	84 Po (210)	85 At (210)	86 Rn (222)					
87 Fr (223)	88 Ra 226,05	89 έως 103																				

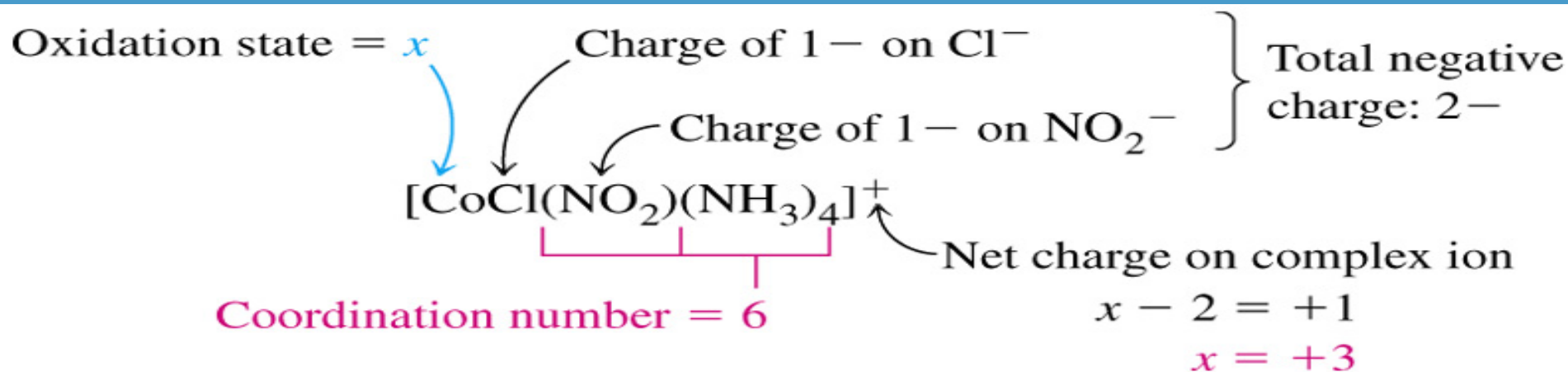
Σπάνιας	Σειρά Λανθανιδών	57 La 138,91	58 Ce 140,12	59 Pr 140,91	60 Nd 144,24	61 Pm (147)	62 Sm 150,35	63 Eu 151,96	64 Gd 157,25	65 Tb 158,92	66 Dy 162,50	67 Ho 164,93	68 Er 167,26	69 Tm 168,93	70 Yb 173,04	71 Lu 174,97
Υαίες	Σειρά Ακτινιδών	89 Ac (227)	90 Th 232,04	91 Pa (231)	92 U 238,03	93 Np (237)	94 Pu (242)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (249)	98 Cf (251)	99 Es (254)	100 Fm (253)	101 Md (256)	102 No (254)	103 Lw (257)

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΧΗΜΑΤ. ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΝΟΥ ΔΕΣΜΟΥ Me-Ligand.
 $\text{Fe}^{2+}, \text{Fe}^{3+}, \text{Ni}^{2+}, \text{Co}^{2+}, \text{Cu}^{2+}, \text{Cr}^{3+}$ κ.α ΜΕΡΙΚΟΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΑ d ΤΡΟΧΙΑΚΑ.
 LIGANDS.

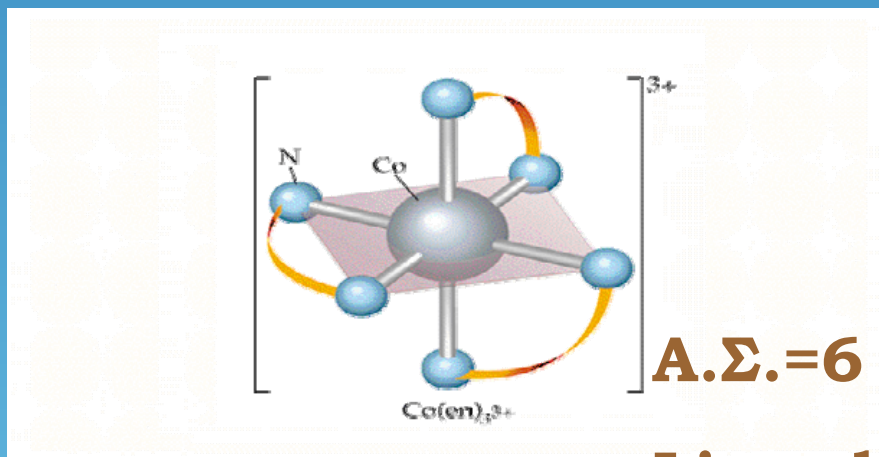
Φορτίο σύμπλοκου ιόντος : φορτίο μετάλλου + φορτίο ligand

αριθμός συναρμογής : αριθμός των ligand που είναι ενωμένος με το μέταλλο .

- Οι πιο συνηθισμένοι αριθμοί συναρμογής είναι 4 και 6.

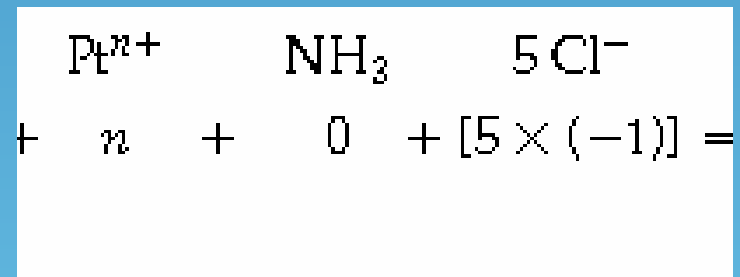
Άσκηση: $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{-2}$, $\text{K}[\text{Fe}(\text{H}_2\text{O})_2(\text{CN})_4]$

**Ligand : ethylenediamine
(διδοντικός)**

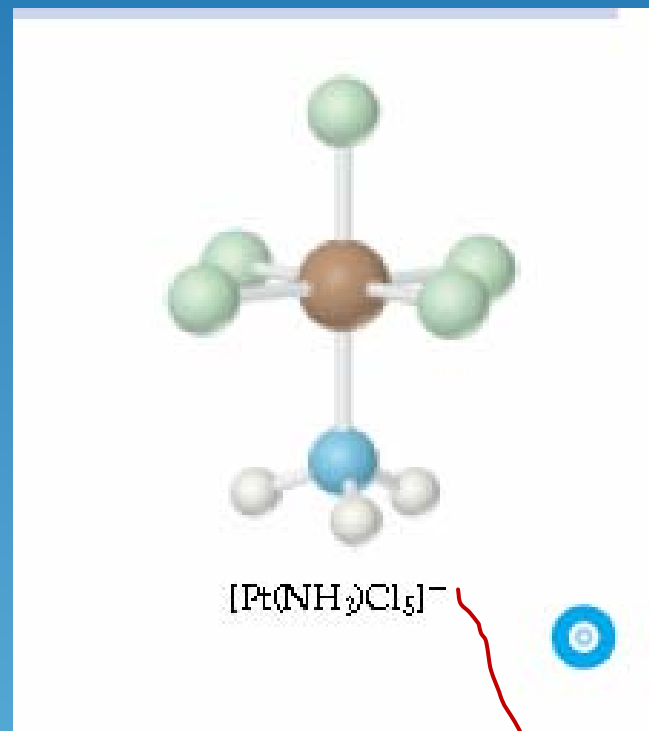
Φορτίο συμπλόκου : +3

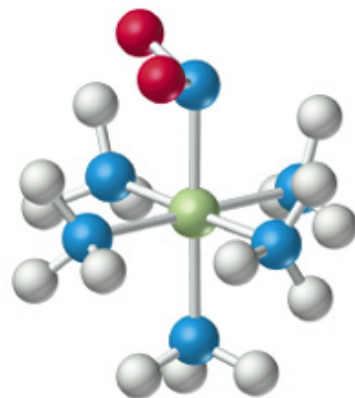
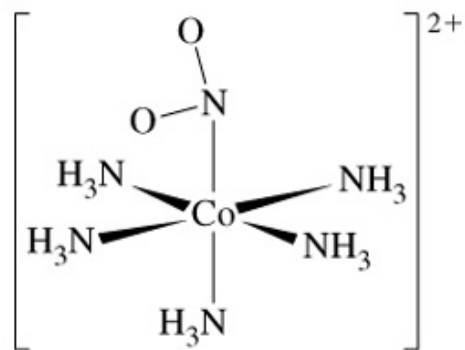
Coordination number	Geometry
2	Linear
4	Tetrahedral Square planar
6	Octahedral

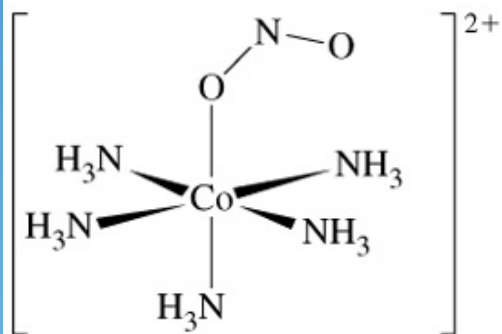
-1

Pt=?

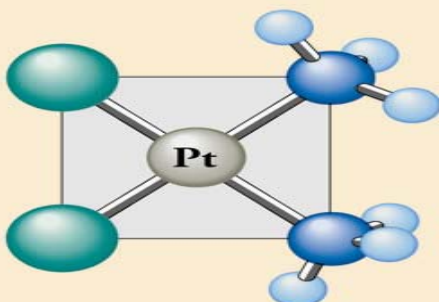
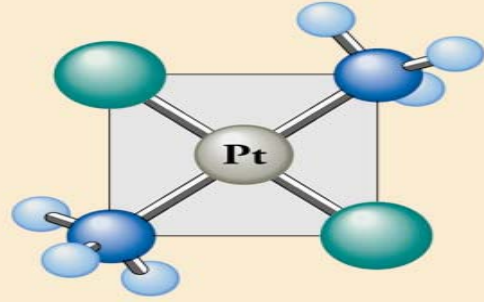
(a) $[\text{Co}(\text{NO}_2)(\text{NH}_3)_5]^{2+}$

(b) $[\text{Co}(\text{ONO})(\text{NH}_3)_5]^{2+}$

$\rightarrow \text{NH}_3\text{-ουδέτερο}$

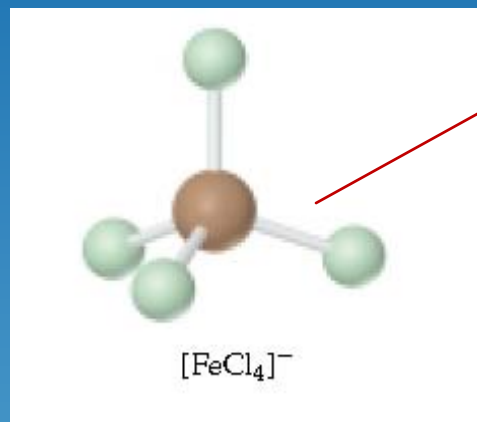
$\text{Co}^{+?}$

	<i>cis</i>	<i>trans</i>
Μοντέλο σφαίρας-ράβδου		
Συντακτικός τύπος	$ \begin{array}{c} \text{Cl} \quad \text{NH}_3 \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{Pt} \\ \diagup \quad \diagdown \\ \text{Cl} \quad \text{NH}_3 \end{array} $	$ \begin{array}{c} \text{Cl} \quad \text{NH}_3 \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{Pt} \\ \diagup \quad \diagdown \\ \text{H}_3\text{N} \quad \text{Cl} \end{array} $
Χρώμα	Πορτοκαλοκίτρινο	Ωχροκίτρινο
Διαλυτότητα	0,252 g/100 g H ₂ O	0,037 g/100 g H ₂ O

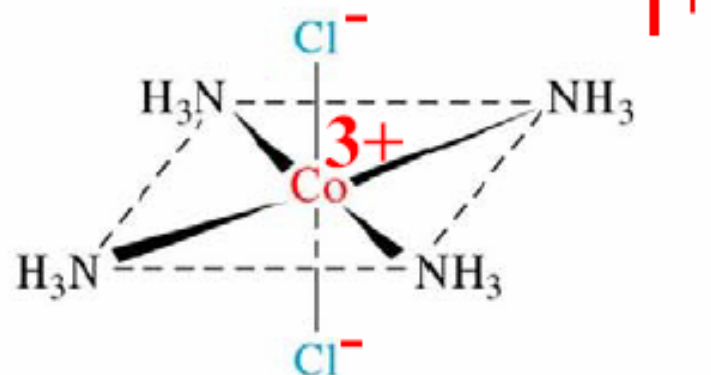
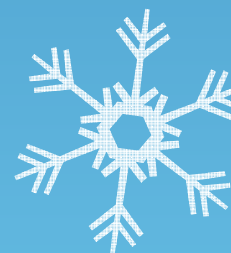
Cl⁻¹

Pt?

NH₃-ουδέτερο

Fe?

Ονοματολογία συμπλόκων

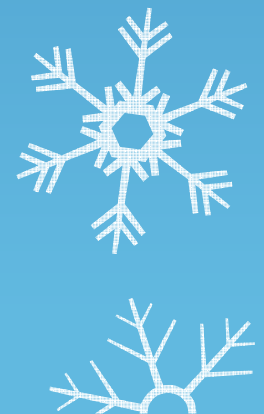
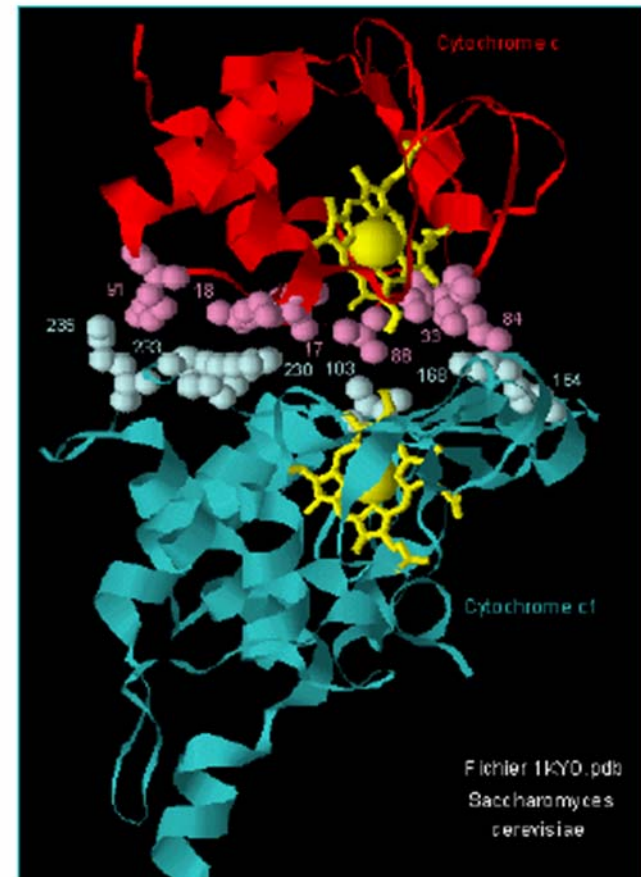
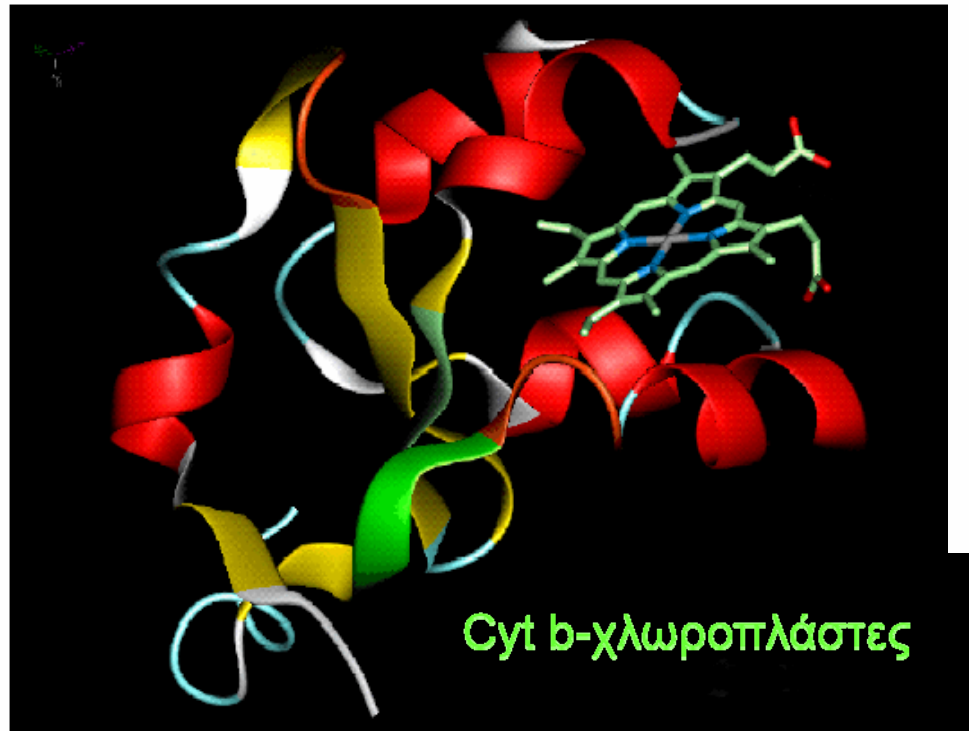
Σκοπός της ονοματολογίας των συμπλοκών είναι να προσδιορίζουν το φορτίο του κεντρικού μετάλλου . Στα ανιόντα δίνεται η κατάληξη -άτο ενώ στα κατιόντα και στα ουδέτερα μόρια δεν δίνεται ιδιαίτερη κατάληξη .

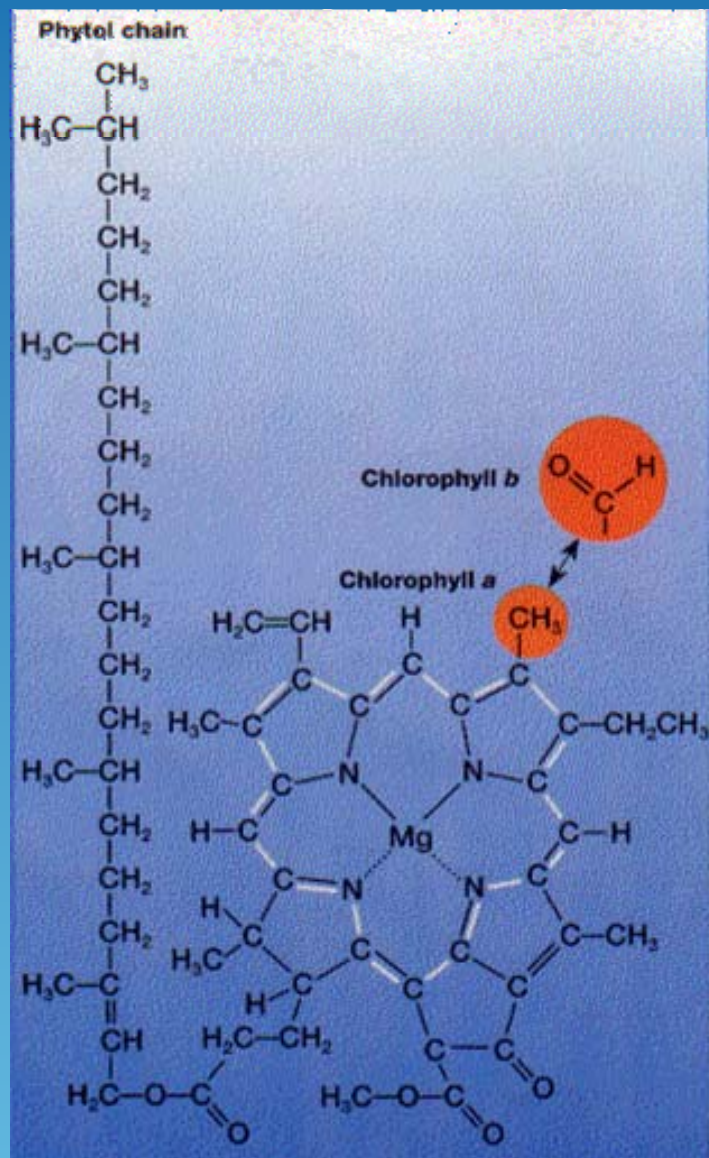
–Μέσα στο σύμπλοκο ιόν πρώτα ονομάζουμε τα ligand κατά αλφαβητική σειρά και μετά το μέταλλο. Π.χ.
 $[\text{Co}(\text{NH}_3)_5\text{Cl}]^{2+}$: πεντα-αμινο χλωρο κοβάλτιο (III)

Practice Problems

1. $[\text{Co}(\text{NH}_3)_4\text{Cl}_2]\text{Cl}$: tetramminedichlorocobalt(III) chloride.
2. $[\text{Co}(\text{NH}_3)_5\text{Cl}]\text{Cl}_2$: pentamminemonochlorocobalt(III) chloride.
3. $\text{K}_3[\text{Co}(\text{NO}_2)_6]$: potassium hexanitritocobaltate(III).
4. $[\text{Pt}(\text{NH}_3)_3\text{Cl}]_2[\text{PtCl}_4]$: di(triamminemonochloroplatinum(II)) tetrachloroplatinate(II).
5. $[\text{Pt}(\text{NH}_3)_4][\text{PtCl}_4]$: tetrammineplatinum(II) tetrachloroplatinate(II).
6. $\text{NH}_4[\text{Cr}(\text{NH}_3)_2(\text{SCN})_4]$: ammonium diamminetetraethiocyanatochromate(III).
7. $[\text{Pt}(\text{NH}_3)_6]\text{Cl}_4$: hexammineplatinum(IV) chloride.
8. $\text{K}[\text{Pt}(\text{NH}_3)\text{Cl}_3]$: potassium amminetrichloroplatinate(II).
9. $\text{K}[\text{Pt}(\text{NH}_3)\text{Cl}_5]$: potassium amminepentachloroplatinate(IV)

Σύμπλοκες ενώσεις
στους χλωροπλάστες
Δρουν καταλυτικά

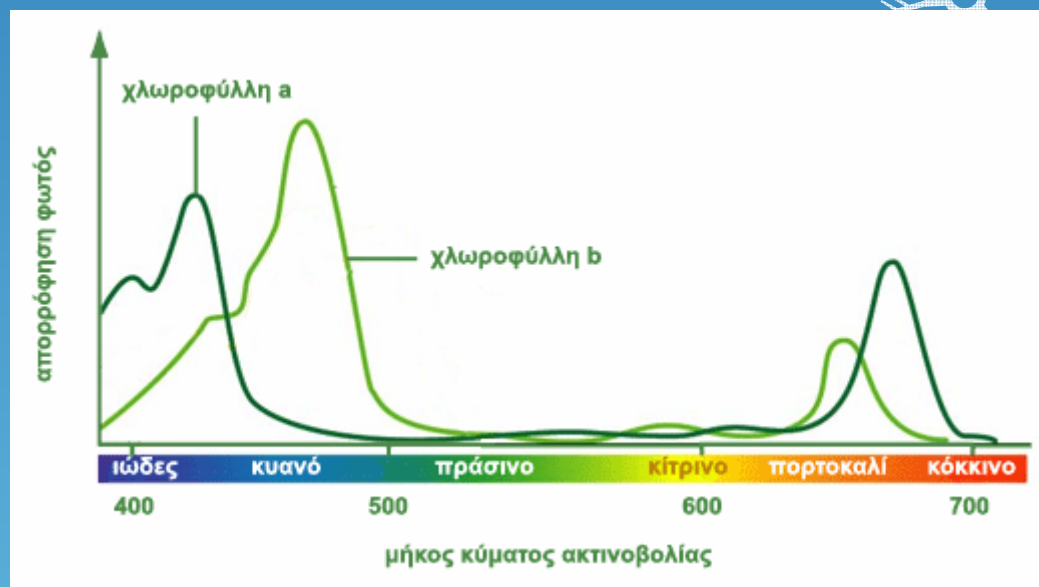

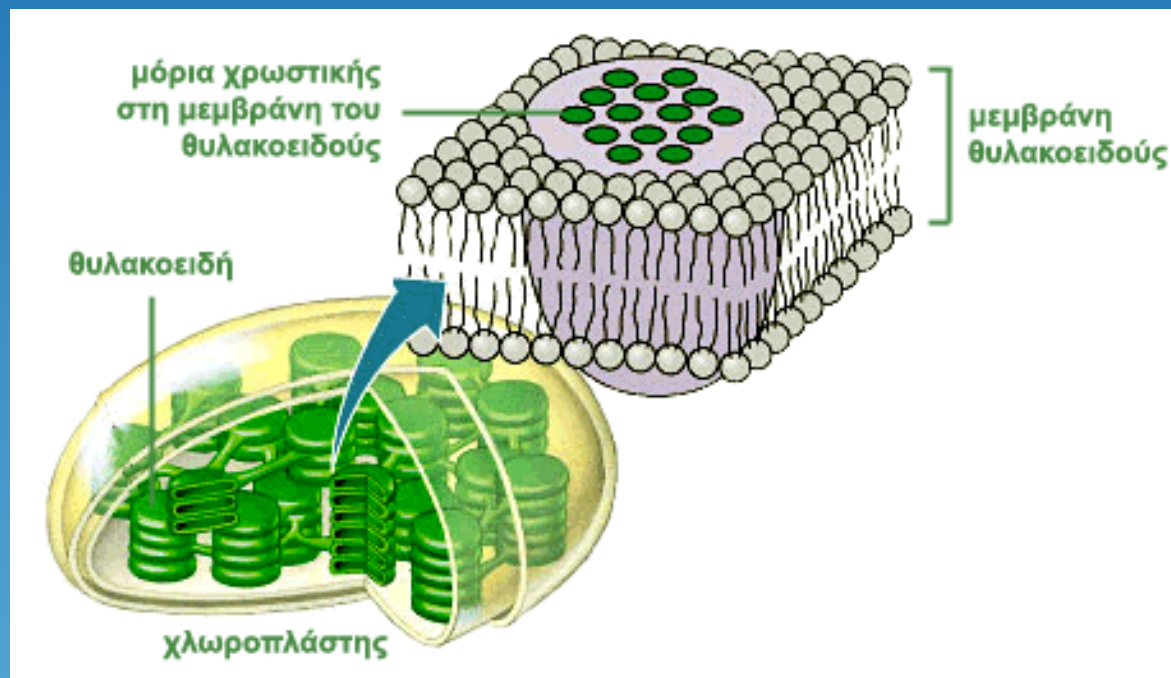

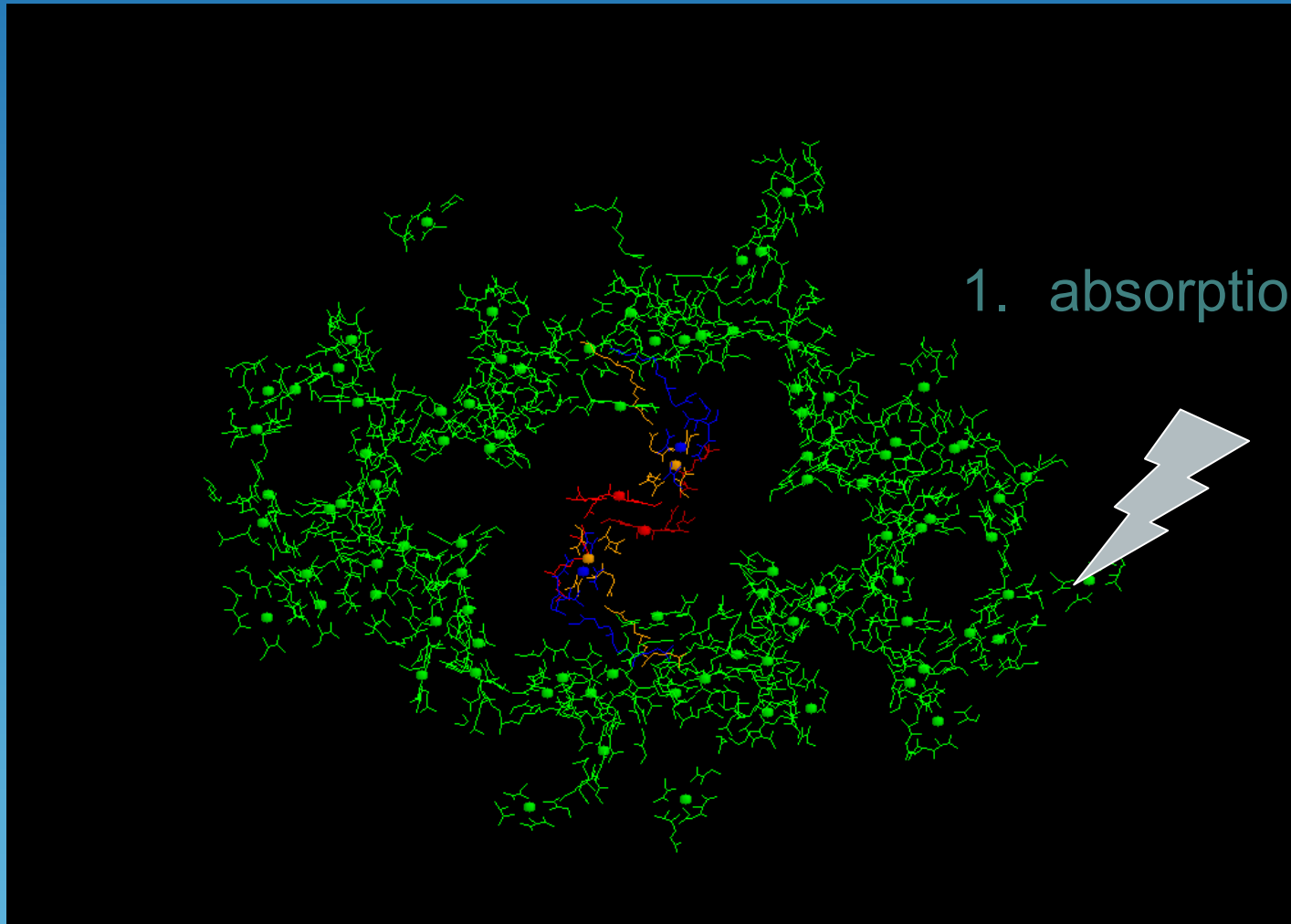
Χλωροφύλλη

Σύμπλοκη ένωση Mg

Είναι εγχρωμη ,απορροφά σε
συγκεκριμένα λ και σε αυτή οφείλεται
το πράσινο χρώμα των φύλλων

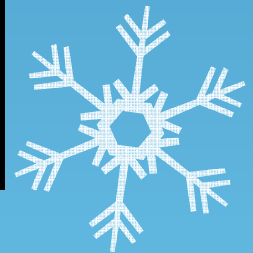
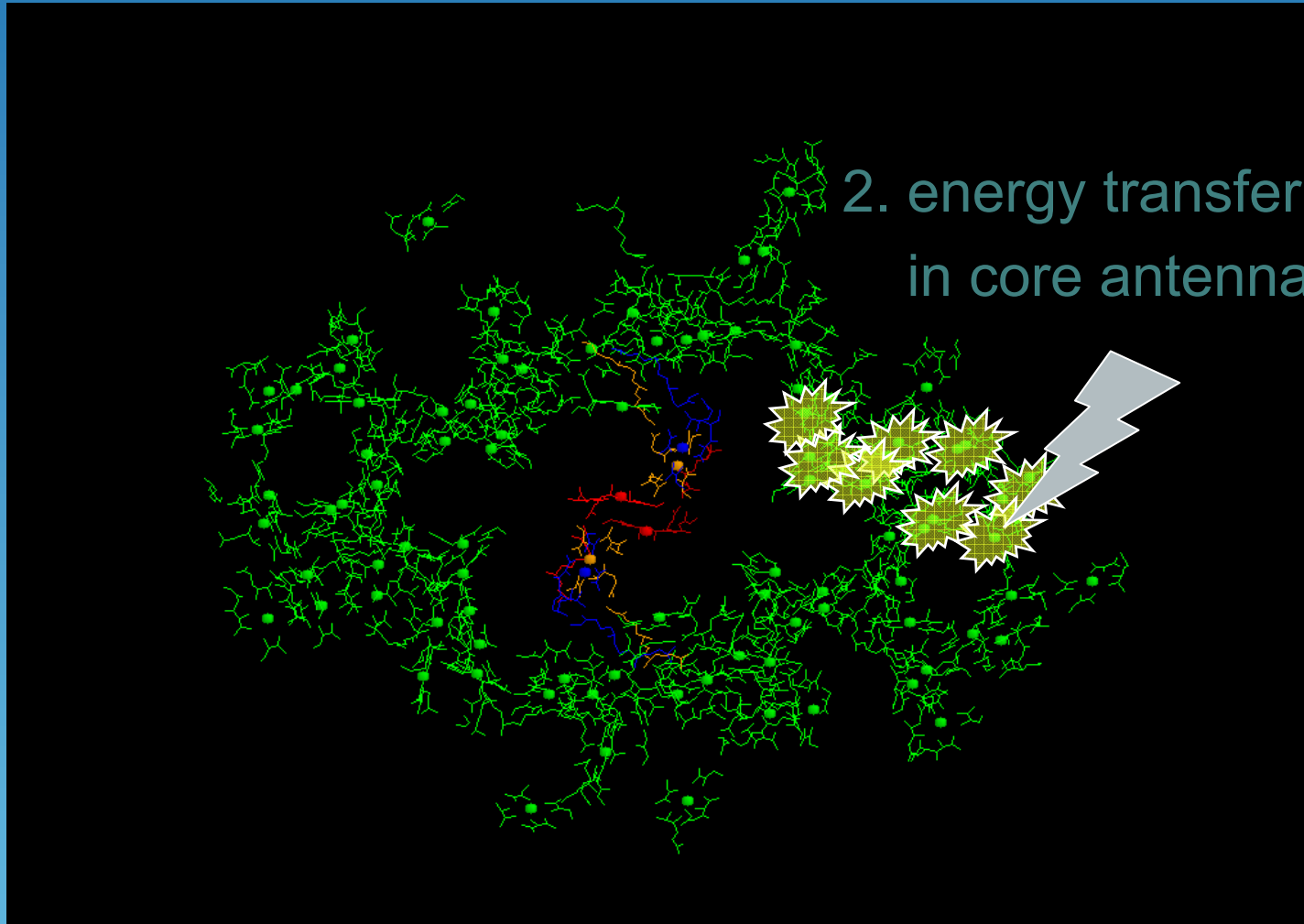

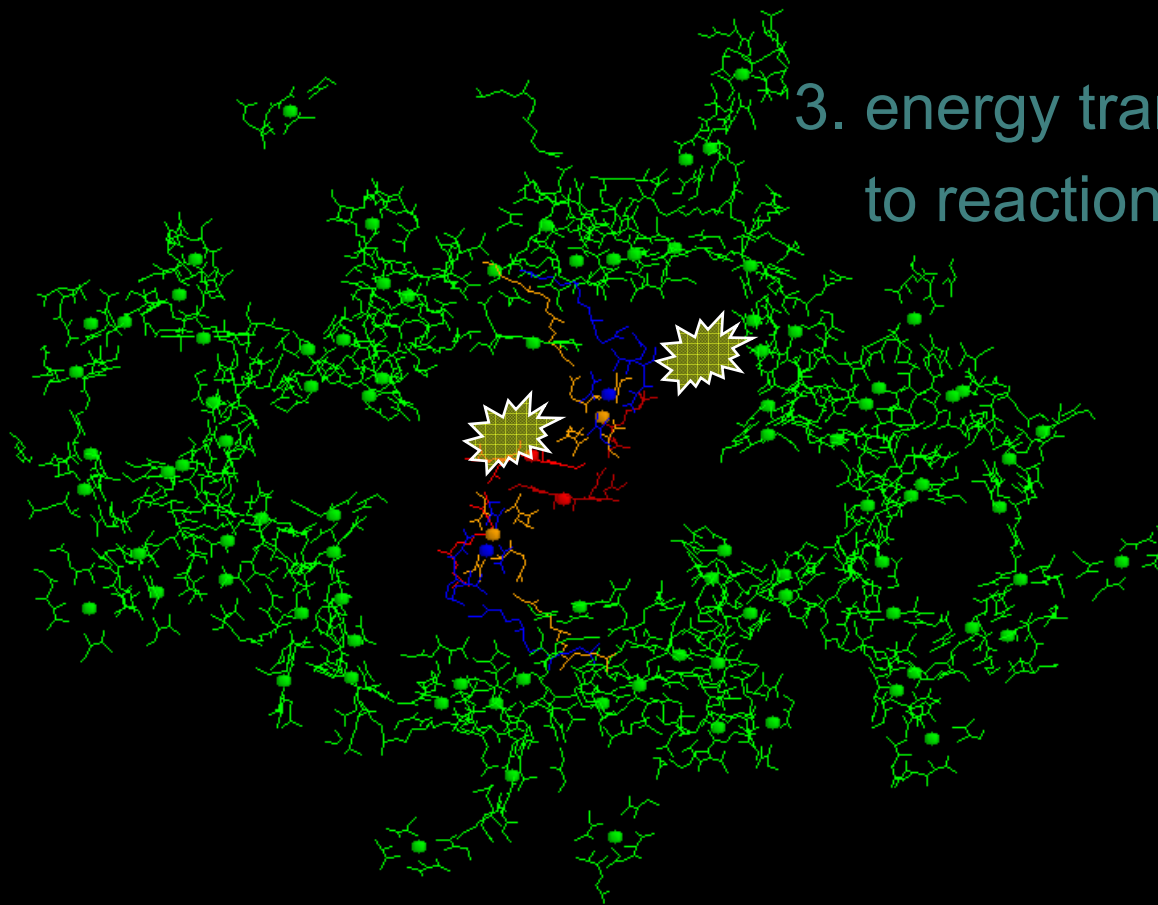

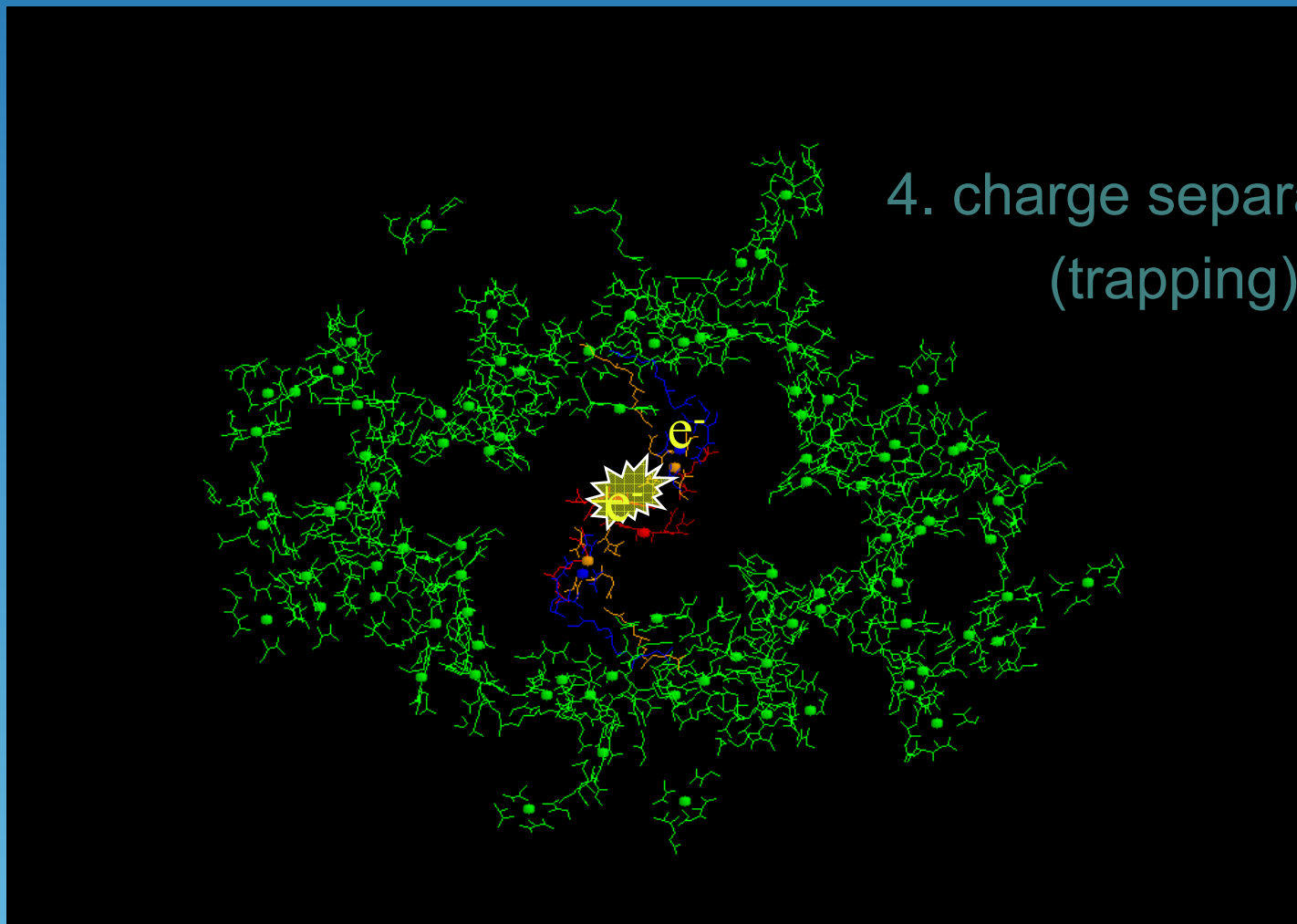
Η χλωροφύλλες δεν απορροφούν σε $500 < \lambda < 600$

Καροτενοειδή: απορροφούν φωτόνια μεγαλύτερου εύρους ενέργειας και βοηθούν στη φωτοσύνθεση απορροφώντας σε λ που η χλωροφύλλη δεν απορροφά.

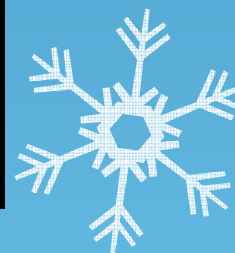

3. energy transfer
to reaction center

4. charge separation
(trapping)

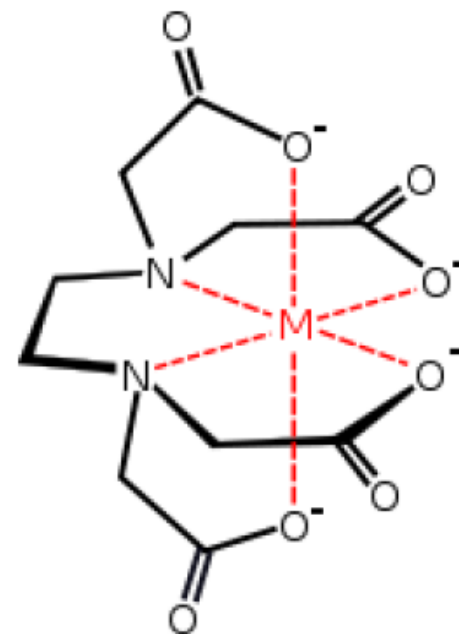
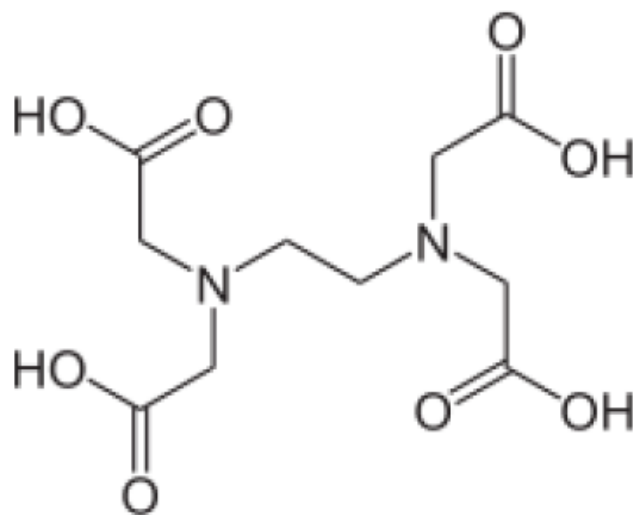

ΧΗΛΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Όταν η συναρμογή πολυδοντικών υποκαταστατών οδηγεί σε σχηματισμό δακτυλίου (πενταμελή ή εξαμελή)

Χαρακτηριστικά τους ευδιαλυτότητα, σταθερότητα, εκλεκτικότητα

EDTA

Χρησιμοποιούνται για την πρόσληψη από τα φυτά θρεπτικών συστατικών (Fe^{+3}), γιατί οι χηλικές είναι ευδιάλυτες και μένουν στο εδαφικό διάλυμα (διαφορετικά ο Fe δεσμεύεται στη στερεή φάση του εδάφους)

ΧΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΕΣ ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Πίνακας 8. Χημικοί υποκαταστάτες με γεωργικό ενδιαφέρον

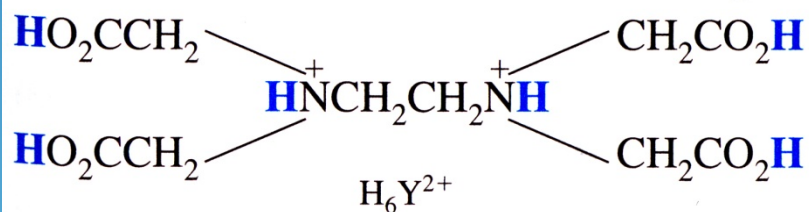
	Χημική ονομασία	Χημικός τύπος
EDTA	Αιθυλενοδιαμίνο-τετραοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOOCCH}_2\text{C} \\ \text{HOOCCH}_2\text{C} \end{array} \rangle \text{N}-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{N} \begin{array}{l} \text{CH}_2-\text{COOH} \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$
NTA	Νιτρίλο τριοξικό οξύ	$\text{N} \begin{array}{l} \text{CH}_2-\text{COOH} \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$

	Χημική ονομασία	Χημικός τύπος
DTPA	Διαιθυλενο-τριαμινο πενταοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOOC}-\text{CH}_2 \\ \text{HOOC}-\text{CH}_2 \end{array} \rangle \text{N}-(\text{CH}_2)_2-\overset{\text{CH}_2-\text{COOH}}{\underset{ }{\text{N}}}-(\text{CH}_2)_2-\text{N} \begin{array}{l} \text{CH}_2-\text{COOH} \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$
HEDTA	N-υδροξυαιθυλο αιθυλένο διαμινο τριοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOCH}_2-\text{CH}_2 \\ \text{HOOC}-\text{CH}_2 \end{array} \rangle \text{N}-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{N} \begin{array}{l} \text{CH}_2-\text{COOH} \\ \text{CH}_2-\text{COOH} \end{array}$
DHEG	N, N-Δι-(υδροξυ-αιθυλο) γλυκίνη	$\begin{array}{c} \text{HOCH}_2-\text{CH}_2 \\ \text{HOCH}_2-\text{CH}_2 \end{array} \rangle \text{N}-\text{CH}_2-\text{COOH}$
Glucoshe- ptonate	Γλυκοεπτανικό οξύ	$\text{HOCH}_2-(\text{CHOH})_5-\text{COOH}$

EDTA

1.) EDTA (Ethylenediaminetetraacetic acid)

- EDTA έχει 2 άζωτα & 4 οξυγόνα στη δομή του για συναρμογή με μεταλλικά ιόντα, τα οποία είναι διαθέσιμα ανάλογα με το pH

$$\text{p}K_1 = 0.0 (\text{CO}_2\text{H})$$

$$\text{p}K_4 = 2.69 (\text{CO}_2\text{H})$$

$$\text{p}K_2 = 1.5 (\text{CO}_2\text{H})$$

$$\text{p}K_5 = 6.13 (\text{NH}^+)$$

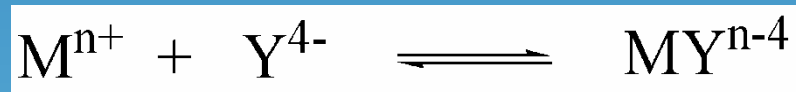
$$\text{p}K_3 = 2.00 (\text{CO}_2\text{H})$$

$$\text{p}K_6 = 10.37 (\text{NH}^+)$$

$\text{p}K$ applies at 25°C and $\mu = 0.1 \text{ M}$, except $\text{p}K_1$ applies at $\mu = 1 \text{ M}$

3.) EDTA Complexes

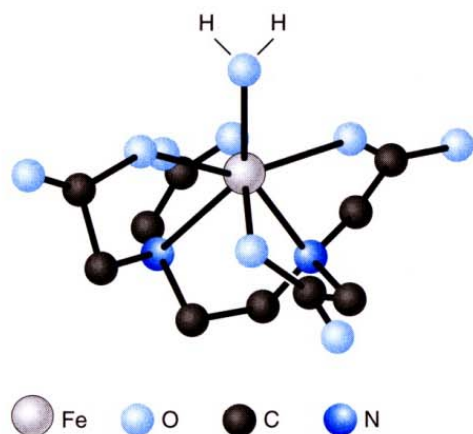
- Η βασική μορφή του EDTA (Y^{4-}) αντιδρά και σχηματίζει 1:1 σύμπλοκο

$$K_f = \frac{[MY^{n-4}]}{[M^{n+}][Y^{4-}]}$$

Σημείωση: Η αντίδραση αυτή αφορά μόνο την μορφή Y^{4-} ,
 K_f =σταθερά σχηματισμού

EDTA

Table 12-2 Formation constants for metal-EDTA complexes

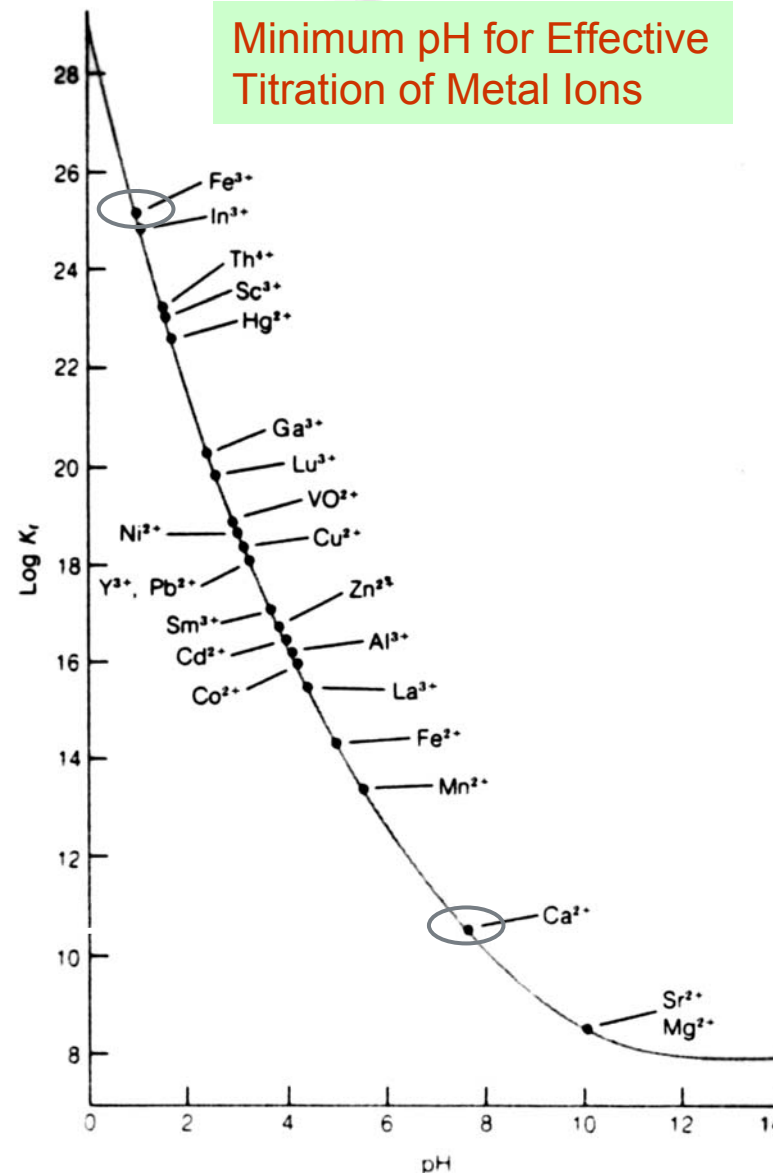
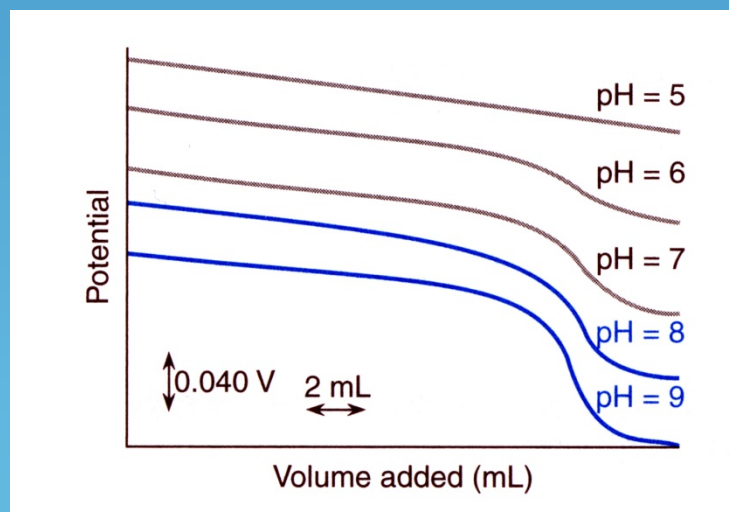
Ion		log K_f		Ion		log K_f		Ion		log K_f	
Li ⁺		2.95		V ³⁺		25.9 ^a		Tl ³⁺		35.3	
Na ⁺		1.86		Cr ³⁺		23.4 ^a		Bi ³⁺		27.8 ^a	
K ⁺		0.8		Mn ³⁺		25.2		Ce ³⁺		15.93	
Be ²⁺		9.7		Fe ³⁺		25.1		Pr ³⁺		16.30	
Mg ²⁺		8.79		Co ³⁺		41.4		Nd ³⁺		16.51	
Ca ²⁺		10.65		Zr ⁴⁺		29.3		Pm ³⁺		16.9	
Sr ²⁺		8.72		Hf ⁴⁺		29.5		Sm ³⁺		17.06	
Ba ²⁺		7.88		VO ²⁺		18.7		Eu ³⁺		17.25	
Ra ²⁺		7.4		VO ₂ ⁺		15.5		Gd ³⁺		17.35	
Sc ³⁺		23.1 ^a		Ag ⁺		7.20		Tb ³⁺		17.87	
Y ³⁺		18.08		Tl ⁺		6.41		Dy ³⁺		18.30	
La ³⁺		15.36		Pd ²⁺		25.6 ^a		Ho ³⁺		18.56	
V ²⁺		12.7 ^a		Zn ²⁺		16.5		Er ³⁺		18.89	
Cr ²⁺		13.6 ^a		Cd ²⁺		16.5		Tm ³⁺		19.32	
Mn ²⁺		13.89		Hg ²⁺		21.5		Yb ³⁺		19.49	
Fe ²⁺		14.30		Sn ²⁺		18.3 ^b		Lu ³⁺		19.74	
Co ²⁺		16.45		Pb ²⁺		18.0		Th ⁴⁺		23.2	
Ni ²⁺		18.4		Al ³⁺		16.4		U ⁴⁺		25.7	
Cu ²⁺		18.78		Ga ³⁺		21.7					
Ti ³⁺		21.3		In ³⁺		24.9					

Περιορισμός του pH

Προσαρμόζοντας το pH στην τιτλοδότηση

- Μόνο ένα μεταλλικό ιόν (π.χ.. Fe^{3+}) τιτλοδοτείται χωρίς να επηρεάζεται από τα άλλα (π.χ.. Ca^{2+})

ΧΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΕΣ ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Πίνακας 8. Χημικοί υποκαταστάτες με γεωργικό ενδιαφέρον

	Χημική ονομασία	Χημικός τύπος
EDTA	Αιθυλενοδιαμίνο-τετραοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOOCCH}_2\text{C} \\ \text{HOOCCH}_2\text{C} \end{array} \text{N} - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{N} \begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \end{array}$
NTA	Νιτρίλο τριοξικό οξύ	$\text{N} \begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \end{array}$

	Χημική ονομασία	Χημικός τύπος
DTPA	Διαιθυλενο-τριαμινο πενταοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOOC} - \text{CH}_2 \\ \text{HOOC} - \text{CH}_2 \end{array} \text{N} - (\text{CH}_2)_2 - \text{N} \begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \end{array} - \text{N} \begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \end{array}$
HEDTA	N-υδροξυαιθυλο αιθυλένο διαμινο τριοξικό οξύ	$\begin{array}{c} \text{HOCH}_2 - \text{CH}_2 \\ \text{HOOC} - \text{CH}_2 \end{array} \text{N} - \text{CH}_2 - \text{CH}_2 - \text{N} \begin{array}{c} \text{CH}_2 - \text{COOH} \\ \text{CH}_2 - \text{COOH} \end{array}$
DHEG	N, N-Δι-(υδροξυ-αιθυλο) γλυκίνη	$\begin{array}{c} \text{HOCH}_2 - \text{CH}_2 \\ \text{HOCH}_2 - \text{CH}_2 \end{array} \text{N} - \text{CH}_2 - \text{COOH}$
Glucoshe- ptonate	Γλυκοεπτανικό οξύ	$\text{HOCH}_2 - (\text{CHOH})_5 - \text{COOH}$

ΧΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΕΣ ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

Πίνακας 7. Σταθερές σταθερότητας συμπλόκων μετάλλων (log K)

11	Fe (III)	Ca (II)	Ni (II)	Pb (II)	Zn (II)	Cd (II)	Fe (II)	Mn (II)	Ca (II)	Mg (II)
NTA	15,9	12,9	11,5	11,4	10,7	9,8	8,3	7,4	6,4	5,4
HEDTA	19,8	17,5	17,3	15,7	14,7	13,3	12,2	10,9	8,3	7,0
EDTA	25,1	18,8	18,6	18,0	16,5	16,5	14,3	13,9	10,7	8,8
DTPA	28,0	21,4	20,2	18,8	18,3	19,0	16,4	15,6	10,8	9,3

ΠΡΟΣΟΧΗ/

NiEDTA

$$K_{\Sigma\text{ΤΑΘ}} = 3.9 \times 10^{18}$$

$$\Rightarrow \log K_{\Sigma\text{ΤΑΘ}} = 18.6$$

Η αύξηση της σταθερότητας των συμπλόκων ενώσεων με διάφορα ιόντα μετάλλων αυξάνεται στην εξής σειρά :

Αυτό έχει να κάνει με την αύξηση των αδέσμευτων ζευγών ηλεκτρονίων και συνεπώς την αύξηση των πενταμελών δακτυλίων που σχηματίζουν με το κεντρικό ιόν μετάλλου. Στον πίνακα 7 δίδονται οι λογάριθμοι των σταθερών σταθερότητας διαφόρων ιόντων μετάλλων με διάφορους χηλικούς υποκαταστάτες.

Οι οργανικές ενώσεις που είναι υποκαταστάτες χηλικών ενώσεων παρουσιάζουν μέγιστο βαθμό συμπλοκοποίησης σε ορισμένη περιοχή τιμών pH αφού και οι ίδιες είναι ασθενή οξέα.

Στον πίνακα 8 δίδονται οι βέλτιστες τιμές pH για την συμπλοκοποίηση διαφόρων ιόντων μετάλλων με EDTA.

με EDTA

[illegible]

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Το πιο διαδεδομένο στοιχείο που παρέχεται στο φυτό με τη χηλική του μορφή είναι ο σίδηρος. Χρησιμοποιήθηκε επιτυχώς το 1951 για πρώτη φορά για τη διόρθωση της έλλειψης σιδήρου σε εσπεριδοειδή της Φλώριδας. Η αφομοιωσιμότητα όμως συγκεκριμένου χηλικού παρασκευάσματος όπως αποδεικνύει εξαρτάται άμεσα από το pH του περιβάλλοντος και συνεπώς του εδάφους (Πίνακας 9).

ΑΥΤΑ ΡΟΥ ΠΡΟΞΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΦΥΤΑ ΣΑΝ ΧΗΛΙΜΑ. ΠΑΡΑΣΚ.

Πίνακας 9. Βέλτιστες τιμές pH για την δέσμευση Ca^{2+} και Fe^{3+}

Fe, Mn, Cu, Zn.

Ασβέστιο (Ca^{2+})

pH 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

EDTA

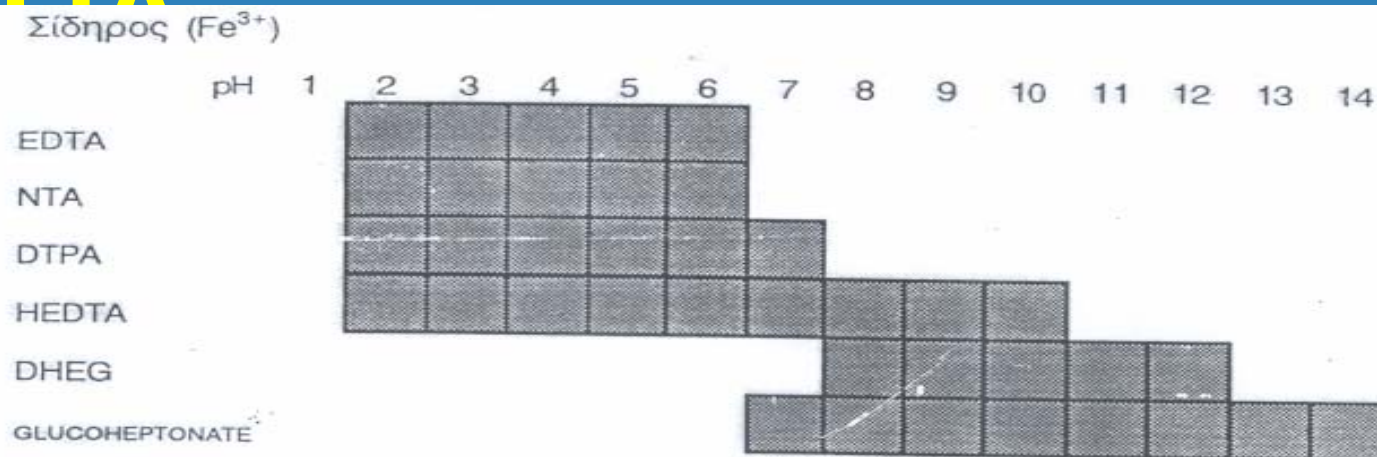
NTA

DTPA

HEDTA

GLUCOHEPTONATE

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΛΟΚΩΝ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Όπως φαίνεται από τον πίνακα η μεγίστη συμπλοκοποίηση του Fe(III) σε υψηλές τιμές pH γίνεται με υποκαταστάτες τα HEDTA, DHEG και Glucoheptonate. Συνεπώς η επιλογή του κατάλληλου υποκατάστατου για την εφαρμογή χηλικού παρασκευάσματος σε μια καλλιέργεια γίνεται σε συνάρτηση με την εδαφοχημική μελέτη.

Η αύξηση της τιμής του pH σε ένα σύστημα που περιέχει Fe^{3+} - EDTA, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της σταθερότητας της συμπλόκου ένωσης που αποδεικνύεται με τη μείωση του αριθμού των πενταμελών δακτυλίων που δημιουργούνται με το κεντρικό ιόν μετάλλου και διάφορα τμήματα του EDTA (Σχήμα 17).

Χηλικό μαγγάνιο ή ψευδάργυρος που προστίθεται στο έδαφος αντικαθιστάται μερικώς από Fe^{3+} , Ca^{2+} και άλλα ιόντα. Η δραστηριότητα του Mn-EDTA και Zn-EDTA οφείλεται στο γεγονός ότι δεν δεσμεύονται από την αργίλλο του εδάφους επειδή η βέλτιστη συμπλοκοποίηση των ιόντων αυτών με το EDTA είναι σε περιοχές pH για τον Zn $2 < \text{pH} = 14$ και για το Mn $2 < \text{pH} < 10,5$.

Όταν όμως ο σίδηρος αντικαταστήσει στο έδαφος το Mn ή τον Zn τότε ο χηλικός σίδηρος (Fe-EDTA) θα δεσμευτεί από τα κολλοειδή του εδάφους ($2 < \text{pH} < 5$) αφού τα αργιλλώδη εδάφη έχουν αλκαλική αντίδραση με τη μορφή

ΑΛΚΑΛΙΝΟΣ

Fe(OH)_3